

Prof. Dr. İlkay Kasatura

ile “Bağımlılık” üzerine bir söyleşi...

Umut B. TURAN

İlkay Kasatura'nın gençlik ve aile sorunları ile alkol bağımlılarının tedavisine yönelik ellinin üzerinde bilimsel çalışması ve yayınlanmış dört kitabı bulunmaktadır. Yurtiçi ve yurtdışında farklı yerlerde eğitim almış ve çalışmalarında bulunmuş İlkay Kasatura, İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde uygulamalı psikoloji alanında çalışmalarına devam etmekte. Sayın Kasatura ile uzmanlık alanlarından biri olan bağımlılık üzerine kısa bir söyleşi gerçekleştirdik.

Sayın Kasatura; Bağımlılık konusunda pek çok çalışmanız bulunmaktadır. En yaygın olanından yani alkol bağımlılığından bahsedelim isterseniz.

Alkolün kötüye kullanımı ile alkol bağımlılığı arasında kesin bir sınır çizmek güçtür. Alkolün kötüye kullanımında en az bir ay devam eden bozukluklar bağımlılıkta ise en az beş yıllık bir süreyi kapsar. Alkol bağımlılığı alkolü kontrollü içmek veya bırakma isteğine rağmen bırakamama aşamasına gelinmesi, alışkanlığın onsuz yaşanamayacağı boyutlara varmasıdır. Yani kişilerin yaşam tarzını çok olumsuz etkileyen bir hastalıktır.

Sizin deyiminizle alkolün kötüye kullanımını ile alkol bağımlılığını nasıl ayırt edebiliriz?

Alkol bağımlısı, içki içmeye başladığı zaman içmeyi istediği yerde bırakamayan kişidir. Bazı dini günler veya kendilerince uy-

İlkay Kasatura'nın Özgeçmişi

1943 İstanbul doğumlu. İlkay Kasatura ilk ve orta öğrenimini İstanbul Atatürk Kız Lisesi'nde tamamladı. İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nü bitirdikten sonra Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde Psikolog olarak çalışmaya başladı. 1972 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından İngiltere'ye Mableton Hospital Lisansüstü Merkezi'ne gönderilerek, 3 yıllık "intensive" grup analitik ve davranış terapi yöntemlerinden sertifika aldı. Warlingham Park Hospital'de alkol bağımlılarına yönelik analitik grup terapilerine katıldı. 1973 Haziran ayında, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne bağlı olarak açılan Türkiye'nin ilk gündüz hastanesinde, ergenlere ve nörotik hastalara yönelik olarak iletişim grupları başlatıldı. 1977 yılında İstanbul Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. 1985 yılında açılan AMATEM'de Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Araştırma Merkezi alkol bağımlılarına yönelik psikoterapileri başlattı. Bağımlıların kendi aralarında "kendine yardım grupları" "A.A. grupları" "Dayanışma grupları" gibi grup etkinliklerini başlatmalarında öncü oldu. 9 yıl süre ile bağımlıların hazırladığı AMATEM Bülteni'nin editörlüğünü yaptı.

1988 yılında Doçent olan Kasatura 1990 yılında da psikodrama asistanı oldu. 1996 yılında Profesör olarak Kocaeli Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü'ne atandı. Kocaeli Üniversitesi Eği-

tim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı Başkanı ve Bölüm Başkanı olarak 5 yıl çalıştıktan sonra; İstanbul Ticaret Üniversitesi'ne dönerek, uygulamalı psikoloji alanında çalışmalarına başladı.

Gençlik ve aile sorunları ile alkol bağımlılarının tedavisine yönelik 50'nin üzerinde bilimsel çalışması vardır. Moreno Psikodrama Enstitüsü ile Ankara Tıp Fakültesi Grup Psikoterapileri Enstitüsünün ortaklaşa düzenlediği Psikodrama asistanlığı ve terapotlülüğü eğitimini (1200 saat üzerinden) tamamlayarak 2000 yılı Mayıs ayında Psikodrama Terapotü olmuştur.

Yayınlanmış Eserleri:

- Okul Başarisından Hayat Başarisina (1990)
- Alkol ve Arkadaşlar (1992)
- Gençlik ve Bağımlılıklar (1999)
- Kişilik ve Özgüven (1999)

gun günlerde içki içmemeleri olasıdır. Ancak buna rağmen içmeye başladığı zaman kendilerini frenlemeleri olası değildir. Bizim için bağımlılığı karakterize eden tek ölçü; alkol bağımlılığının içkiye başladığında içkiye devam etme isteği duymasındır. Dışa yansıyan belirtilere baktığımızda ise, içerken yemeyi ihmal etmek, sabahları içmek, el titremeleri, içkiyi bırakamamak göze çarpan önemli belirtilerdir.

Uyuşturucu madde bağımlılığı da, alkol kadar olmasa da yaygın sayılabilir. Özellikle aileler gençlerin madde kullandığını hangi davranışları ile farkedebilirler?

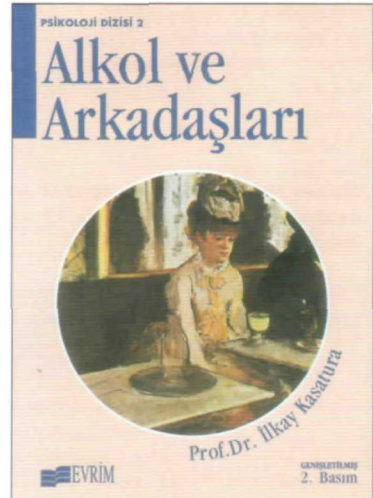
Gençler, uçucu madde, yatıştırıcı, uyarıcı, kodeinli ilaçlar, esrar ve kokain gibi maddeleri bir süre kullandıktan sonra ailenin de dikkatinden kaçmayacak bazı psikolojik belirtiler dışa yansımaya başlar. Daha çok

para harcamak, toplumdan uzaklaşmak, halsizlik, sorumluluk duygusunun azalması ve öfke gibi, tedirginlik gibi duygusal dengelerinin bozulduğunu gösteren belirtiler en başta göze çarpan göstergelerdir. İleri safhalarda ortaya çıkabilecek bozukluklar bedensel ve psikolojik bozuklukları daha belirgin hale getirir.

Dışa yansıyan bedensel belirtiler nelerdir? Sanırım bunlar psikolojik belirtilerden daha kesin ipuçları sunarlar.

Yüzde solukluk, ağızda kuruluk, terleme, uyku düzeninin bozulması, gözlerde kanlanma ve göz bebeklerinde daralma en önemli bedensel belirtilerdir.

Alkol ve madde bağımlılığını ailelerin çokta geç kalmadan anlamaları önemli. Ancak böyle bir bağımlılığın hiç oluşmaması elbette daha önemli.

Bunun için ailelerin neler yapması gerekir?

Alkol bağımlıları ile yapılan çalışmalar, içme davranışının iki ana grupta toplandığını göstermekte:

a- Gücsüz bir benlik yapısına sahip oldukları için, sorunlardan kaçmak, cesaret kazanmak, kendisini rahat hissetmek için içerler.

b- Kendilerine güvenen, inanan kişiler olmalarına rağmen, alkolün alışkanlık yapan etkisi hakkında bilgileri olmadığı için, sosyal içicilikten bağımlılığa geçerler.

Her iki grup içinde aile davranışları son derece önemlidir. Anne ve babanın genç birey için model oluşturdukları unutulmamalı dolayısıyla bu modeller gence kötü örnek olmamalıdır. Bunun dışında ailelerin birkaç noktayı dikkate almalarında yarar var.

- 1- Aşırı koruyucu olmamak.
- 2- Sorumluluk vermek.
- 3- Çocuğa karşı başka çocukları örnek göstermemek.
- 4- Cezalandırıcı davranışlar yerine ödüllendirici davranışlara başvurmak.
- 5- Çocuğun çok yönlü gelişimine özen göstermek.
- 6- Çocuğu olduğu gibi kabul etmek.

Hocam son olarak şunu sormak istiyorum; Madde bağımlısı olan bir kişi tedaviye mecbur edilebilir mi?

Günümüzde, madde bağımlılığının tedavisindeki son gelişmeler, kişilik yapısına etken olabilecek yöntemlerin kullanılmasıdır ki bu da psikoterapidir. Psikoterapi ise ki-

şiyi kendi heyecansal sorunları ve psikolojik dünyası ile karşı karşıya getirdiği için, her şeyden önce kişinin tedavi edilmeye ve tedavici ile işbirliğine istekli olması gerekir. Ruh hastası da olsa, bir kişinin aklen yeterli olmadığı mahkeme kararı ile ilan edilmediği sürece, aklen doğru karar verebileceği kabul edilmektedir. Bu nedenle tedavi olup olmama bir madde bağımlısının ancak kendi başına verebileceği bir karardır. Alınan maddenin sonucu olarak geçirilen madde krizlerinde, aile madde bağımlısını hastaneye getirebilir. Ancak bu koşullarda yapılacak yardım sınırlıdır. Tıbbi tedavinin yardımı ile hasta kriz halini atlatır. Krizden çıktıktan sonra, hastanede kalarak psikolojik tedaviye devam etmek veya hastaneden çıkarak maddeye başlamak madde bağımlısının kendi isteğine bırakılması gereken bir karardır. Hastane dışındaki hayatta, çevresindekiler için "Tehlikeli olur" ögesi bulunmadığı takdirde, tedaviyi istemeyen her madde bağımlısı tedavi gerektiği hallerde bile toplum içinde serbest bırakılmaktadır. Hastane dışında tekrar içerek fiziki zararlarından kurtulmak veya kriz halini atlatmak için hastaneye tekrar yatmak, tıbbi tedavi tamamlanır tamamlanmaz tekrar hastane dışına çıkmak, hem aileye hem topluma çok pahalıya mal olmaktadır. Ama genel olarak kişi bu zararlara rağmen, kendi sorumluluğunu farketmekte, bütün uyumsuzlukların kendi sorumsuzluğundan kaynaklandığını öğrenmektedir ki, tedaviyi başlatabilme umudu da ancak bu önemsizmiş gibi görünen noktanın farkedilmesi ile gerçekleşebilir.

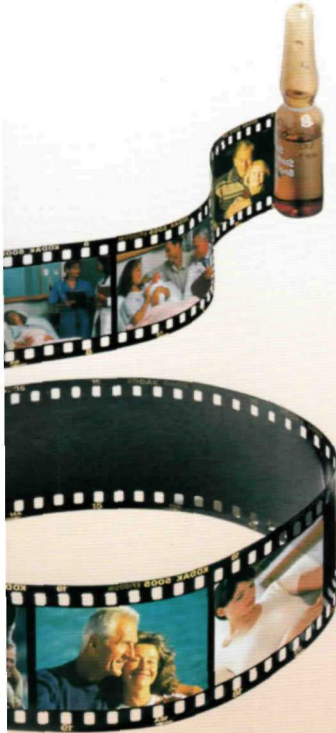
Epidosin compositum®

Parasetamol + Valehamat bromid

Epidosin®

Valehamat bromid

Mutlu hatıralar için...

DISMENOUREDE GÜÇLÜ ETKİ

GASTROİNTESTİNAL SİSTEM,

SAFRA YOLLARI VE ÜRİNER SİSTEM ÜZERİNE GÜÇLÜ SPAZMOLİTİK ETKİ

Epidosin compositum® Dıraç

Farmakoloji: 1 draje, **Etken Madde:** 10 mg Valehamat Bromid, 325 mg Parasetamol. **Yardımcı Maddeler:** Titandioxid, şeker. **Farmakolojik Özellikleri:** Epidosin Compositum'un en önde gelen farmakolojik etisi, içinde bulunan Valehamat bromidin iç organlar için adrenerjik ve antispazmodik etisidir. Bu etir analizik komponent olan Parasetamolün analjezik ve antipiretik etisidir. Gastrointestinal kanaldan hemen absorbe edilip ve oral kullanımdan sonra maksimum plazma konsantrasyonuna 10-40 dakika sonra ulaşır. **Endikasyonları:** Epidosin Compositum'un başlısında bulunan Valehamat Bromid, düz kasları gevşetir; parasetamol ise seir ve sıcaklığı düşürür. Parasetamol ağrı giderici olarak etir eder. İdrar yolları ve safra yolları kaslarını, mide etisi ağrıları, mide barsak kaslarını diğer kramp etisi, kolik etisinde ağrıları etkili etir sıcaklığı düşürür, tenesmus, gastrospazm ağrıları, dismenore, lumbago etisidir. **Kontraindikasyonları:** İleri derecede karaciğer ve böbrek rahatsızlıklarında, akut diüretik preparatlarında ve magistraliyetli diüretik kullanımı kontraindikasyondur. **Uyarılar/Önemli Notlar:** Glukoz, organik tıpoler madde, prostaglandin ve diğer etisiler ile etir reaksiyonu kalbinde etkileşim etisidir. Parasetamolün plazmaya ve aine süzme etisilerinde bu etisilerle hamileler ve emzirenlerde dikkatle kullanılmalıdır. **Yeni Etisiler/Advers Etisiler:** Parasetamolün, hematozitoz etisiler, agranulitoz, pantevretik, cilt reaksiyonu ve bazı alerjik reaksiyonlar etisiler etisidir. **BEKLENMEYEN BİR ETKİ GÖRÜLDÜĞÜNDE DOKTORUNUZA BAŞVURUNUZ.** İlaç etisiler ve diğer etisilerle birlikte kullanımı Parasetamolün etisi, Kloroformik, Warfarin etisiler ve Zidovudin ile etisiler etisidir. **Kullanım Şekli ve Dıraç:** Günde 3 kere 1 draje öğlen etisilerde etisidir. en iyi etisilerden sonra etisilerdir. **Düz Ağrı Madde Alınacak Tedbirler ve Antidotlar:** Ağrı etisiler ile aynı etisiler etisilerdir. **25°C'ın altındaki etisilerde ambalajın saklanması etisilerdir. Dikkate alınmalıdır. Ticari Takdim Şekli ve Ambalaj Muhteva:** 20 draje blister (ağrı etisiler için) etisilerdir. **Dr. F. Frik İlaç San. ve Tic. Ltd. Şti. İstanbul. Ruhsat Tarihi ve No:** 13.2.1986 - 13809. **İmal Yeri:** Yeni İlaç ve Hammaddeleri San. ve Tic. A.Ş. Esmeyurt/İstanbul. **Reçete ile satılır.**

Epidosin® Dıraç - Ampul

Farmakoloji: Epidosin ampulü 1 ml'lik 1 ampul. **Etken Madde:** 10 mg Valehamat Bromid. **Epidosin draje:** 1 draje. **Etken Madde:** 10 mg Valehamat Bromid. **Yardımcı Maddeler:** Titandioxid, şeker. **Farmakolojik Özellikleri:** Valehamat Bromid, iç organlar için adrenerjik ve antispazmodik etisidir. Valehamat Bromid, parasetamolün analjezik ve antipiretik etisidir. Gastrointestinal kanaldan hemen absorbe edilip etisiler etisidir. Etisi iç organlar (visera) için adrenerjik etisilerdir. **Epidosin draje:** Oral kullanımdan sonra maksimum plazma konsantrasyonuna 10-40 dakika sonra ulaşır. **Endikasyonları:** Epidosin ampulü etisilerde etisiler etisilerdir. **Kontraindikasyonları:** İleri derecede karaciğer ve böbrek rahatsızlıklarında, akut diüretik preparatlarında ve magistraliyetli diüretik kullanımı kontraindikasyondur. **Uyarılar/Önemli Notlar:** Glukoz, organik tıpoler madde, prostaglandin ve diğer etisiler ile etir reaksiyonu kalbinde etkileşim etisidir. Parasetamolün plazmaya ve aine süzme etisilerinde bu etisilerle hamileler ve emzirenlerde dikkatle kullanılmalıdır. **Yeni Etisiler/Advers Etisiler:** Parasetamolün, hematozitoz etisiler, agranulitoz, pantevretik, cilt reaksiyonu ve bazı alerjik reaksiyonlar etisiler etisidir. **BEKLENMEYEN BİR ETKİ GÖRÜLDÜĞÜNDE DOKTORUNUZA BAŞVURUNUZ.** İlaç etisiler ve diğer etisilerle birlikte kullanımı Parasetamolün etisi, Kloroformik, Warfarin etisiler ve Zidovudin ile etisiler etisidir. **Kullanım Şekli ve Dıraç:** Epidosin ampulü Günde 1-2 ampul etisiler etisilerdir. **Dr. F. Frik İlaç San. ve Tic. Ltd. Şti. İstanbul. Ruhsat Tarihi ve No:** Epidosin ampulü 11.11.1970 - 1064. Epidosin draje 11.11.1970 - 1064. **İmal Yeri:** Epidosin ampulü Mefar İlaç San. A.Ş. Kartal/İstanbul. Epidosin draje: Yeni İlaç ve Hammaddeleri San. ve Tic. A.Ş. Esmeyurt/İstanbul. **Reçete ile satılır.**

